

Universiteit Utrecht

FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN

MASTERTHESIS

**Het effect van welwillend seksisme op de
systeemrechtvaardiging van vrouwen**

*De modererende rol van genderidentiteit, feminisme en attitudes ten opzichte van
genderrollen*

Auteur: Winanda Sheombarsing, 3925714

Begeleider: prof. dr. Belle Derks

Datum: 16-6-2016

Woorden : 7998

(exclusief bijlagen)

Samenvatting

In deze thesis is het effect van blootstelling aan welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging nader onderzocht. Welwillend seksisme wordt door vrouwen vaak als aantrekkelijk gezien, terwijl het sterke negatieve gevolgen kan hebben voor vrouwen. Vrouwen zijn vaak geneigd het huidige systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben vergeleken met mannen te rechtvaardigen. Dit houdt onder andere de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in stand.

Naast de invloed van blootstelling aan welwillend seksisme op de systeemrechtvaardiging van vrouwen is ook onderzocht hoe dit effect eruit ziet voor vrouwen die mogelijk opkomen voor de belangen van vrouwen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen vrouwen die zich sterk identificeren met andere vrouwen, vrouwen die zich identificeren als feminist en vrouwen die progressieve attitudes hebben.

Er is gebruik gemaakt van een online vragenlijst die is gehouden onder 104 vrouwen met diverse achtergronden. Uit de resultaten is gebleken welwillend seksisme op zich geen effect heeft op systeemrechtvaardiging, maar wel in combinatie met een feministisch identiteit.

Vrouwen die zich identificeren als feminist en geconfronteerd worden met welwillend seksisme komen meer in opstand tegen het systeem dan feministen in de controle conditie. Daarnaast zijn vrouwen met een sterke genderidentificatie meer geneigd de verhoudingen tussen mannen en vrouwen eerlijk te vinden. Dit geldt ook voor vrouwen met traditionele attitudes. Vrouwen met een feministische genderrol rechtvaardigen het systeem juist minder.

Implicaties voor vervolgonderzoek worden besproken.

Abstract

The current study investigated the relation between benevolent sexism and system justification. Benevolent sexism is often found attractive by women, while it could have strong negative consequences for women. These women are often inclined to justify the current system where women do not have the same opportunities as men. This way of thinking serves to maintain gender inequality.

Besides the effect of benevolent sexism on system justification, we also investigated how this relationship would look like for women who would possibly stand up for the interest of women. To investigate this effect we distinguished between women who identify strongly with other women, women who identify as being feminist and women who have progressive attitudes.

The research was conducted via an online questionnaire among 104 women with various backgrounds. Results showed that there was no main effect of exposure to benevolent sexism on system justification. However, we did find an effect of benevolent sexism in combination with feminist identity. Women who identified as feminist and were confronted with benevolent sexism rejected the current system more than feminists in the control condition.

Women with a high gender identity showed more system justification and women with a feminist gender identity showed less system justification. Implication for further research will be discussed.

Inleiding

Sinds het begin der tijden hebben mannen en vrouwen al verschillende rolverdelingen. Deze genderrollen weerspiegelen de verschillende stereotypen die bestaan over mannen (als competent) en vrouwen (als warm) (Eagly & Steffen, 1984). Zelfs in de huidige samenleving zijn deze stereotypen nog een veel voorkomend fenomeen. Dit is een probleem voor de maatschappij omdat genderstereotypen bepaalde verwachtingen creëren over de manier waarop mannen en vrouwen zich moeten gedragen en bijdragen aan de structurele ongelijkheid tussen mannen en vrouwen (Connolly & Heesacker, 2012; Cuddy, Glick & Beninger, 2011). Zo wordt van vrouwen verwacht dat zij voor de kinderen zorgen en worden zij als minder warm gezien wanneer zij ook werken (Cuddy, Glick & Beninger, 2011). Volgens Becker en Wright (2011) is de structurele ongelijkheid tussen mannen en vrouwen die hieruit voortvloeit een globaal probleem. Zij stellen zelfs dat, ondanks de vooruitgang van de positie van vrouwen, er sterk bewijs is voor de ongelijke verdeling van hulpmiddelen tussen mannen en vrouwen in bijna elke samenleving.

Volgens verschillende onderzoekers wordt deze ongelijkheid onder andere in stand gehouden door twee vormen van seksisme: *welwillend en vijandig seksisme* (Glick & Fiske, 2001; Sibley, Overall & Duckitt, 2007). Vijandig seksisme refereert naar een meer agressieve en negatieve vorm van seksisme en weerspiegelt negatieve attitudes jegens vrouwen. Voorbeelden van vijandig seksisme zijn: ‘Vrouwen zijn te snel beledigd’ (Jost & Kay, 2005) en ‘Vrouwen willen macht verkrijgen door mannen te controleren’ (Ramos, Barreto, Ellemers, Moya, Ferreira & Calanchini, 2015). Welwillend seksisme is een meer subtiele vorm van seksisme en lijkt een positieve houding tegenover vrouwen uit te dragen. Echter, *welwillend* seksisme heeft vaak een neerbuigende toon en is seksistisch omdat vrouwen volgens deze visie niet onafhankelijk kunnen zijn van mannen. Vrouwen worden gekenmerkt als warm, maar incompetent (Dardenne, Dumont & Bollier, 2007). Voorbeelden van welwillend seksisme zijn: ‘Veel vrouwen hebben kwaliteiten die puurheid weerspiegelen die maar weinig mannen bezitten’ en ‘Elke vrouw verdient een man die haar kan steunen in moeilijke tijden’ (Glick & Fiske, 1996).

Doordat welwillend seksisme zo subtiel is en een positieve lading heeft wordt deze vorm vaak beschouwd als onschadelijk. Vrouwen vinden welwillend seksisme zelfs aantrekkelijk (Kilianski & Rudman, 1998) en zijn geneigd deze vorm van seksisme te accepteren en te internaliseren (Connolly & Heesacker, 2012). Barreto en Ellemers (2005) hebben aangetoond dat personen die welwillend seksistische uitlatingen doen door anderen

niet geïdentificeerd worden als personen die seksistische houdingen hebben. Dit geeft aan dat mensen niet in staat zijn welwillend seksisme te herkennen als een vorm van stereotypering.

Dardenne, Dumont en Bollier (2007) benadrukken echter de negatieve gevolgen van welwillend seksisme, zoals verminderde cognitieve prestaties. Deze cognitieve prestaties zijn gemeten aan de hand van de mate waarin vrouwen actief bepaalde stimuli konden verwerken terwijl zij tegelijkertijd andere informatie moesten verwerken in het werkgeheugen. Verder is welwillend seksisme in verband gebracht met een toegenomen gevoel van incompetentie, waarbij vrouwen zichzelf zagen als minder intelligent dan anderen (Dumont, Sarlet & Dardenne, 2010), met een toegenomen gevoel van onzekerheid (Connolly & Heesacker, 2012) en met een afname in collectieve actie om ongelijkheid tegen te gaan, zoals het participeren in demonstraties en petitieën ten behoeve van gelijke kansen voor vrouwen (Becker & Wright, 2011).

Huidig onderzoek

Volgens de System Justification Theory (Jost & Kay, 2005) stimuleren ideologieën die complementaire eigenschappen van mannen en vrouwen benadrukken het idee dat de huidige status quo waarin mannen gemiddeld een hogere sociale status hebben dan vrouwen eerlijk is. Welwillend seksisme bestaat uit drie onderdelen: paternalistische bescherming (vrouwen moeten beschermd worden door mannen), complementaire gender differentiatie (vrouwen hebben bepaalde eigenschappen die mannen niet hebben) en heteroseksuele intimiteit (vrouwen vervullen romantische behoeften van mannen) (Glick & Fiske, 2001). Doordat welwillend seksisme de complementaire eigenschappen van mannen en vrouwen benadrukt, zal volgens de System Justification Theory, blootstelling hieraan leiden tot een toename in tevredenheid bij vrouwen vanwege het gevoel dat de samenleving eerlijk is gestructureerd (Connolly & Heesacker, 2012). Het impliceert dat de rollen tussen mannen en vrouwen eerlijk verdeeld zijn en dat iedereen een unieke bijdrage levert. Hierdoor zijn vrouwen geneigd het huidige systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben te rechtvaardigen (Jost & Kay, 2005). Systeemrechtvaardiging wordt in deze scriptie als volgt gedefinieerd: “het proces waarbij vrouwen bestaande sociale verhoudingen tussen mannen en vrouwen rationaliseren, zelfs als dit ten koste gaat van persoonlijke en groepsbelangen (Jost, Banaji & Nosek, 2004).

Ondanks het grote aantal studies waaruit blijkt dat welwillend seksisme als aantrekkelijk wordt gezien en wordt geaccepteerd door vrouwen, is er ook bewijs gevonden voor het tegenovergestelde. Ramos et al. (2015) concluderen namelijk dat vrouwen wel in staat zijn om tegenstand te bieden tegen welwillend seksisme. In hun onderzoek kijken zij naar de effecten van blootstelling aan welwillend seksisme, vijandig seksisme en geen

seksisme op impliciete gender bias bij zowel mannen als vrouwen¹. Voor vrouwen vonden Ramos et al. (2015) dat zij in zowel de welwillend seksisme als in de vijandig seksisme conditie minder impliciete bias lieten zien. Dit effect werd verklaard door een verhoogde motivatie bij vrouwen die blootgesteld zijn aan seksisme om accuraat te reageren en stereotypen te ontcrachten. Ramos et al. (2015) hebben niet gekeken naar de mate waarin vrouwen het huidige systeem rechtvaardigen. Gezien de resultaten van Ramos et al. (2015) waren de vrouwen die zij hebben onderzocht door de blootstelling aan welwillend seksisme juist gemotiveerd om in opstand te komen tegen het huidige systeem en lieten daarom minder impliciete bias zien.

De resultaten van Ramos et al. (2015) zijn verassend, omdat uit eerder onderzoek (hierboven besproken) is gebleken dat welwillend seksisme geaccepteerd wordt en aantrekkelijk wordt gevonden en juist niet als stimulans om in opstand te komen wordt ervaren. Dit verschil in de gevonden resultaten kan het gevolg zijn van de genderidentiteit van vrouwen.

Volgens het Gender Identity Model (GIM) van Condor (1984, in Becker & Wagner, 2009) kunnen vrouwen zich op verschillende manieren identificeren met andere vrouwen en verschillende normen en waarden associëren met het vrouw zijn (de in-group). Er kan onderscheid gemaakt worden tussen de sterkte van de genderidentificatie van vrouwen (hoe sterk zij zich met de groep vrouwen identificeren), de attitudes die vrouwen hebben ten opzichte van genderrollen (progressieve vs. traditionele normen) en de mate waarin vrouwen zich identificeren als feminist (feministische identificatie). Volgens de Social Identity Theory wordt de mate waarin de identiteit het gedrag bepaald beïnvloed door de sterkte van de genderidentificatie (Taylor & Moghaddam, 1994). Naarmate iemand zich sterker identificeert met een bepaalde groep hoe sterker de normen en waarden, doelen en overtuigingen van deze groep functioneren als referentiekader voor het gedrag en beslissingen van deze persoon. Vrouwen die zich sterk identificeren met andere vrouwen zijn geneigd de belangen van de groep vrouwen te verdedigen en na te streven (Taylor & Moghaddam, 1994; Becker & Wagner, 2009). Wat deze belangen zijn hangt af van de normen en waarden die vrouwen associëren met het vrouw zijn. Zo kunnen vrouwen traditionele normen en waarden aanhangen. Voorbeelden hiervan zijn dat vrouwen voornamelijk thuis moeten blijven, het huishouden moeten doen en voor de kinderen moeten zorgen. Anderzijds kunnen vrouwen

¹ Het oorspronkelijke doel van deze scriptie was het nader onderzoeken van de effecten gevonden door Ramos et al. (2015) met andere data en verklarende factoren. Echter, door technische beperkingen is een analyse van de IAT data niet mogelijk geweest.

ook meer progressieve normen en waarden aanhangen, zoals: vrouwen zijn onafhankelijk, mannen en vrouwen moeten allebei evenveel huishoudelijke en opvoedtaken doen en vrouwen hebben ook eigen carrières. Naast hoe sterk vrouwen zich identificeren met het vrouw zijn, kunnen zij zich ook identificeren als feminist. Feministen geloven in de bevordering van gender gelijkheid en het bevorderen van bewustzijn over hedendaagse gender discriminatie en ongelijkheid op persoonlijk en maatschappelijk niveau (Leaper & Arias, 2011).

Deze verschillende perspectieven resulteren in verschillende waargenomen groepsnormen en leiden ook tot verschillende manieren van gedragen en denken (Becker & Wagner, 2009). Vrouwen met verschillende genderidentiteiten zullen dan ook anders reageren op welwillend seksisme en in verschillende mate het systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben in vergelijking met mannen rechtvaardigen. Zo kunnen vrouwen die zich sterk identificeren met andere vrouwen of zich identificeren als feminist of progressieve normen en waarden hebben juist op willen komen voor de groep vrouwen. Zij zullen mogelijk de neiging hebben om juist in opstand te komen tegen welwillend seksisme en de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen juist minder eerlijk te vinden. Logischerwijs zullen deze vrouwen op een andere manier reageren wanneer zij blootgesteld worden aan welwillend seksisme dan vrouwen die zich minder sterk identificeren met andere vrouwen of zich niet identificeren als feminist of traditionele normen en waarden hebben. In principe kan verwacht worden dat het verschil in reacties van vrouwen op welwillend seksisme mede veroorzaakt wordt door de mate waarin zij op willen komen voor de belangen van vrouwen en welke invulling vrouwen geven aan deze belangen.

In overeenkomst met deze redenering kan het verschil ook verklaard worden door de doelgroep die in de studie van Ramos et al. (2015) is onderzocht. Hun onderzoek is namelijk uitgevoerd onder studenten. Uit onderzoek is gebleken dat personen met een hogere opleiding meer progressieve normen en waarden aanhangen (Banaszak & Plutzer, 1993; Demant, 2005). Aangezien studenten aan de universiteit beschouwd kunnen worden als hoogopgeleid is het aannemelijk dat de meerderheid van hen er ook meer progressieve normen en waarden op na houden. Dit kan verklaren waarom zij juist meer in opstand komen tegen welwillend seksisme.

In het huidige onderzoek wordt het effect van welwillend seksisme op de mate systeemrechtvaardiging nader onderzocht. Hierbij wordt ook gekeken naar de afzonderlijke invloed van de volgende drie moderatoren: genderidentificatie, feministische identificatie en attitudes ten opzichte van genderrollen. In tegenstelling tot de meerderheid van de eerder

besproken studies zal in de huidige studie het effect van welwillend seksisme vergeleken worden met een neutrale conditie en niet met vijandig seksisme. Vergeleken met vijandig seksisme is welwillend seksisme subtieler en wordt logischerwijs als positiever gezien. Wij willen echter onderzoeken of welwillend seksisme nog steeds aantrekkelijk gevonden wordt wanneer dit vergeleken wordt met een neutrale conditie. Om te voorkomen dat de resultaten beïnvloed worden door de achtergrond van de participanten, zoals bij Ramos et al. (2015) mogelijk het geval was, zal dit onderzoek gehouden worden onder vrouwen met diverse achtergronden en niet enkel onder studenten.

De onderzoeksvragen die hieruit voort komen luiden als volgt:

- *In hoeverre zorgt blootstelling aan welwillend seksisme ervoor dat vrouwen het systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben gaan rechtvaardigen?*
- *Op welke manier beïnvloeden genderidentificatie, feministische identificatie en attitudes ten opzichte op van genderrollen deze relatie?*

Hypothesen

Hoofdeffecten

Hypothese 1: Vrouwen die blootgesteld worden aan welwillend seksisme zullen meer systeemrechtvaardiging rapporteren dan vrouwen die niet blootgesteld worden aan welwillend seksisme.

Blootstelling aan welwillend seksisme kan op verschillende manieren leiden tot rechtvaardiging van de verhoudingen tussen mannen en vrouwen. Allereerst benadrukt welwillend seksisme de complementaire eigenschappen van mannen en vrouwen en rationaliseert hiermee de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op een aangename manier (Connolly & Heesacker, 2012). Het stelt dat vrouwen beter geschikt zijn voor zorgzame rollen met een lage status, omdat zij warm maar zwak zijn en dat mannen beter geschikt zijn voor hoge status leiderschapsrollen omdat zij competent maar ongevoelig zijn (Glick & Fiske, 1996, 2001).

Ten tweede kan welwillend seksisme leiden tot systeemrechtvaardiging, omdat het zowel mannen als vrouwen een positieve sociale identiteit biedt. Deze vorm van seksisme benadrukt juist de unieke en positieve eigenschappen van mannen en vrouwen, zoals de zorgzaamheid van vrouwen en de kracht van mannen. De positieve toon van welwillend seksisme kan vrouwen ertoe verleiden om de huidige stand van zaken te accepteren (Connolly & Heesacker, 2012; Glick & Fiske, 2001). In lijn met deze redenering hebben Jost en Kay (2005) aangetoond dat welwillend seksisme tot meer rechtvaardiging van het huidige systeem

leidt, omdat het een beeld schetst van de samenleving waarin mannen en vrouwen elk positieve en voordelige eigenschappen bezitten die de negatieve eigenschappen van de groep compenseren.

Tot slot kan welwillend seksisme tot systeemrechtvaardiging leiden, omdat het de genderrollen definieert als complementair maar ook gelijkwaardig (Bem & Bem, 1970; Jost & Kay, 2005). Doordat welwillend seksisme benadrukt dat een warme zorgzame vrouw een sterke mannelijke kostverdiener aanvult wordt het idee gecreëerd dat de samenleving eerlijk is en goed functioneert door de gebalanceerde en rechtvaardige genderrollen.

Hypothese 2: Vrouwen die feministische normen en waarden aanhangen zullen minder systeemrechtvaardiging rapporteren dan vrouwen die meer traditionele normen en waarden aanhangen.

Zoals eerder gesteld worden de modererende effecten van genderidentificatie, feministische identificatie en attitudes ten opzichte van genderrollen op het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging onderzocht. Van deze drie moderatoren wordt echter verwacht dat feministische identificatie ook op zich een effect heeft op systeemrechtvaardiging.

Volgens de Social Identity Theory (Taylor & Moghaddam, 1994) hebben mensen de behoefte om bij een bepaalde groep te behoren en deze positief te onderscheiden van andere groepen. Wanneer een persoon zichzelf identificeert met een bepaalde groep internaliseert deze ook de normen en waarden van deze groep. Het gedrag van deze persoon wordt hierdoor ook beïnvloedt. Personen die zich identificeren met een bepaalde groep zijn ook gemotiveerd om de belangen van deze groep na te streven (Taylor & Moghaddam, 1994). De leden van de groep gedragen zich op zo een manier die voordelig is voor de groep. Ook op individueel niveau zijn identiteit en gedrag aan elkaar gerelateerd. Volgens de cognitieve consistentie theorie van McGuire (2000, in Leaper & Arias, 2011) streven mensen naar consistentie tussen hun gedrag en hun houdingen en overtuigingen. De overtuiging dat seksisme verworpen moet worden zou dus moeten leiden tot gedrag waarbij seksisme en genderstereotypen worden ontkracht (Leaper & Arias, 2011). Uit verschillende studies is gebleken dat identiteit gerelateerd is aan gedrag (Zucker, 2004; Jackson & Smith, 1999; Sellers, Rowley, Chavous, Shelton & Smith, 1997). Over het algemeen kan dan gesteld worden dat een persoon die zich definieert als behorende tot een bepaalde groep of categorie, de normen en waarden en doelen van deze groep of categorie zal internaliseren en overeenkomstig gedrag vertoont (Zucker, 2004; Deaux, Reid, Mizrahi & Cotting, 1999).

Feminisme is de verzamelnaam voor bewegingen die streven naar politieke, sociale en economische gelijkheid voor mannen en vrouwen (Szymanski, 2004; Worell & Remer, 2003). Feministen stellen de maatschappelijke machtsstructuur die vrouwen en andere minderheden zouden benadelen ter discussie. Zij ondernemen activiteiten die seksisme en andere vormen van onderdrukking elimineren (Szymanski, 2004). Volgens de Social Identity Theory (Taylor & Moghaddam, 1994) en de cognitieve consistentie theorie (McGuire, 2000, in Leaper & Arias, 2011) zullen vrouwen die zich identificeren als feminist ook gedrag vertonen dat overeenkomt met de hierboven genoemde overtuigingen van feministen. Uit onderzoek is inderdaad gebleken dat vrouwen die zich identificeren als feminist vaker in opstand komen tegen gender discriminatie dan vrouwen die zich niet identificeren als feminist (Ayres, Friedman & Leaper, 2009; Zucker, 2004; Leaper & Arias, 2011).

Vanwege het sterke bewijs voor de link tussen feministische identificatie en het ondernemen van actie tegen ongelijkheid tussen mannen en vrouwen wordt een direct verband verwacht tussen het identificeren als feminist en het verwerpen van de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen. Uit het bovenstaande vloeit de verwachting voort dat vrouwen die zich identificeren als feminist minder systeemrechtvaardiging zullen rapporteren. De blootstelling aan seksisme maakt de feministische sociale identiteit van deze vrouwen saillant. In overeenstemming met hun sociale identiteit zullen zij stereotypen over mannen en vrouwen juist willen ontkrachten en niet rechtvaardigen.

Moderatie effecten

Hypothese 3: Het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging zal sterker zijn voor vrouwen met een hoge genderidentificatie dan voor vrouwen met een lage genderidentificatie.

Volgens de Social Identity Theory heeft iedereen behoefte aan een positieve sociale identiteit. Men streeft ernaar de eigen groep positief te onderscheiden van anderen (Taylor & Moghaddam, 1994). Hoe sterker personen zich identificeren met de eigen groep, hoe sterker deze behoefte is. Vrouwen die zich sterk identificeren met de groep vrouwen streven dus meer naar een positieve evaluatie van de groep vrouwen dan vrouwen die zich minder sterk identificeren met de groep vrouwen. Welwillend seksisme benadrukt voornamelijk de positieve eigenschappen van vrouwen, waardoor vrouwen in een positief daglicht gezet worden. Vrouwen die zich sterk identificeren met de groep vrouwen zullen de visie die door welwillend seksisme uitgedragen wordt als prettig ervaren en hier veel waarde aan hechten, omdat het vrouw zijn een belangrijk onderdeel is van hun zelfbeeld. Hierdoor zal het effect

van welwillend seksisme een grotere impact hebben op de mate waarin zij het huidige systeem rechtvaardigen.

Hypothese 4: Welwillend seksisme zal voor vrouwen met traditionele normen een positief effect hebben op systeemrechtvaardiging.

Hypothese 5: Welwillend seksisme zal voor vrouwen met een feministische genderidentificatie een negatief effect hebben op systeemrechtvaardiging.

Hypothese 4 en 5 zijn in principe een combinatie van hypothese 1 en 2. Zoals eerder genoemd zullen vrouwen die blootgesteld worden aan welwillend seksisme niet allen hetzelfde reageren hierop, omdat zij verschillende normen en waarden erop na houden. Vrouwen met meer traditionele normen vinden over het algemeen dat vrouwen voornamelijk bezig moeten zijn met het huishouden en het opvoeden van de kinderen. Welwillend seksisme benadrukt ook het belang van de rolverdeling tussen mannen en vrouwen, waarbij mannen meer werk-georiënteerd zijn en vrouwen meer gezin-georiënteerd zijn. Het is daarom te verwachten dat die vrouwen na blootstelling aan welwillend seksisme meer systeemrechtvaardiging zullen rapporteren dan vrouwen met een meer feministische genderidentificatie, omdat welwillend seksisme overeen lijkt te komen met hun eigen visie en ze daar dus makkelijker in mee zullen gaan. Voor vrouwen met een feministische identificatie geldt juist het tegenovergestelde.

Methode

Participanten

In dit onderzoek is er bewust voor gekozen om niet enkel studenten te laten deelnemen. Zoals eerder genoemd zou dit een vertekend beeld kunnen geven, omdat studenten waarschijnlijk meer progressieve houdingen hebben en dan per definitie minder de neiging zullen hebben om het systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben te rechtvaardigen. Tijdens de dataverzameling is daarom gestreefd naar het bereiken van een meer diverse doelgroep dan Ramos et al. (2015) heeft gebruikt (N=104). De participanten waren gemiddeld 36 jaar oud. Ongeveer 61 procent had geen kinderen en bijna 64 procent was niet religieus. De meerderheid heeft een middelbare of hogere beroepsopleiding genoten, ongeveer 72 procent had een betaalde baan met een gemiddeld aantal werkuren per week van bijna 32 uur. De participanten zijn random aan één van de condities toegewezen (controle conditie: N=53, experimentele conditie: N=51).

Procedure

Het onderzoek is door middel van een online vragenlijst uitgezet. De participanten is verteld dat wij middels de vragenlijst de cognitieve prestaties van vrouwen willen meten en

dit willen voorspellen aan de hand van persoonlijke kenmerken en de attituden van vrouwen. Het zogenaamde doel van deze studie was het onderzoeken van de factoren die cognitieve prestaties van vrouwen kan beïnvloeden.

Het onderzoek bestond uit drie onderdelen. Allereerst zijn de participanten vragen gesteld over hun achtergrond, zoals leeftijd, opleidingsniveau, religiositeit, wel of geen relatie, wel of geen kinderen, wel of geen werk en aantal werkuren. Vervolgens werden de participanten in een van twee condities geplaatst (welwillend seksisme of geen seksisme)². Tot slot is de mate van genderidentificatie, feministische identificatie, de attituden ten opzichte van genderrollen en de mate van systeemrechtvaardiging gemeten in een vragenlijst.

Manipulatie

De manipulatie van welwillend seksisme is volgens dezelfde wijze uitgevoerd als in Ramos et al. (2015)³. De participanten kregen een reeks van zes foto's te zien met zes zinnen. Zij werden geïnstrueerd de juiste zinnen bij de juiste foto's te onthouden, omdat zij de juiste combinaties later moeten reproduceren als onderdeel van een geheugentaak. De foto's in de experimentele conditie waren allen interacties tussen een man en een vrouw. De zinnen in deze conditie weerspiegelden welwillend seksisme (voorbeelden van gebruikte zinnen: "Vrouwen zouden beschermd en bemind moeten worden door mannen" En "Iedere man verdient een vrouw die hij aanbidt").

In de controle conditie zijn net zoals in Ramos et al. (2015) foto's van bloemen en zinnen over bloemen gebruikt, zoals "Madeliefjes kunnen gebruikt worden voor het maken van kamille thee" en "De naam van deze bloem is afkomstig van de historische figuur Narcissus." De participanten kregen aan het einde van het onderzoek (na de meting van genderidentificatie, feministische identificatie, attituden ten opzichte van genderrollen en systeemrechtvaardiging) twaalf zinnen te zien waaruit zij de zes zinnen die zij eerder hadden gezien konden selecteren. Alle gebruikte zinnen zijn vertaald uit Ramos et al. (2015) en zijn weergegeven in Bijlage 1.

Metingen

Alle schalen zijn gemeten op een 7-punts Likert schaal die liep van "helemaal mee oneens" (1) tot "helemaal mee eens" (7). De precieze stellingen zijn allen weergegeven in Bijlage 1.

² Na de manipulatie hebben de participanten een IAT test gedaan waarin de associaties tussen vrouw-gezin en man-werk zijn gemeten. Vanwege technische beperkingen kon deze data niet meegenomen worden in de analyses.

³ Deze keuze is gemaakt, omdat wij in eerste instantie de effecten gevonden door Ramos et al. (2015) nader wilde onderzoeken.

Op basis van Derks, Van Laar en Ellemers (2009) werd de sterkte van genderidentificatie van vrouwen gemeten aan de hand van vier stellingen (o.a.: “Ik voel me nauw verbonden met andere vrouwen” en “Ik voel me deel van de groep vrouwen”).

Feministische identificatie is ook gemeten aan de hand van vier stellingen. Hiervoor zijn de stellingen van Derks, Van Laar en Ellemers (2009) toegepast op feminisme. Voorafgaand aan de stellingen kregen de vrouwen een introductie te lezen waarin uitgelegd werd wat verstaand wordt onder feminisme (zie Bijlage 1). Voorbeelden van gebruikte stellingen zijn: “Het is belangrijk voor mij om feministisch te zijn” en “Ik identificeer mij met feministen.”

De attitudes die de vrouwen hadden ten opzichte van genderrollen is gemeten aan de hand van zeven stellingen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de schaal die Becker en Wagner (2009) hebben gebruikt om progressiviteit te meten. Voorbeelden van gebruikte stellingen zijn: “Ik blijf liever thuis in plaats van hogerop te komen” en “Ik zou me een dwaas voelen als ik mijn meisjesnaam aan zou houden na het huwelijk”. De stellingen zijn zo gecodeerd dat een hogere score duidt op meer traditionele normen. Hierna zal naar deze schaal verwezen worden als traditionele normen.

De mate van systeemrechtvaardiging is gemeten aan de hand van zeven stellingen betreffende de huidige relaties tussen mannen en vrouwen en de rolverdeling, zoals “Over het algemeen zijn de relaties tussen mannen en vrouwen eerlijk” en “Geslachtsrollen zouden radicaal herzien moeten worden.” Voor deze schaal is de gender specifieke systeemrechtvaardiging items ontwikkeld door Jost en Kay (2005) vertaald naar het Nederlands. De stelling zijn zo gecodeerd dat een hogere score op de stellingen een hogere mate van systeemrechtvaardiging weerspiegelt.

Resultaten

Voordat de hypothesen getest werden, zijn verschillende verkennende analyses uitgevoerd. Beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten van de variabelen zijn te vinden in Tabel 1 en 2.

Tabel 1. *Beschrijvende statistieken*

	Min	Max	Mean	SD	N
Systeemrechtvaardiging	1.29	6.14	4.06	.87	103
Genderidentificatie	1	7	4.91	1.14	104
Feministische identificatie	1	7	4.90	1.57	104
Traditionele normen	1	6.14	2.53	.93	104
Werkzaam (nee/ja)	0	1	.721	-	104
Werkuren (per week)	0	50	31.85	9.71	82
Leeftijd	18	70	36.22	14.06	104
Opleidingsniveau	1	6	4.88	1.38	104
Religiositeit (niet/wel)	0	1	.37	-	104
Kinderen (nee/ja)	0	1	.38	-	104
Relatie (nee/ja)	0	1	.77	-	104

Tabel 2. *Correlatie coëfficiënten (N=104).*

	Systeem- rechtvaardiging	Gender- identificatie	Feminisme	Traditionele normen
Systeem- rechtvaardiging	-	.238*	-.270**	.343***
Genderidentificatie	-	-	.194*	.223**
Feministische identificatie	-	-	-	-.149
Traditionele normen	-	-	-	-
Leeftijd	-.164	-.104	-.133	.071
Opleidingsniveau	-.023	.108	.166	-.468***
Religiositeit	.053	.032	-.145	.315**

<i>(niet/wel)</i>				
Werkzaam	-.071	-.009	-.153	-.184
<i>(nee/ja)</i>				
Werkuren	-.214	.044	-.019	-.325**
Kinderen	-.233*	-.083	-.174	-.054
<i>(nee/ja)</i>				
Relatie	-.095	.015	.015	-.029
<i>(nee/ja)</i>				

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Uit de correlaties blijkt dat de schalen systeemrechtvaardiging, genderidentificatie, feministische identificatie en traditionele normen allen significant met elkaar correleren, op feministische identificatie en traditionele normen na. Deze laatste uitzondering geeft aan dat feministische identificatie en traditionele normen inhoudelijk twee verschillende concepten zijn. Verder is te zien dat opleidingsniveau, religiositeit en werkuren significant correleren met traditionele normen. Een hogere opleiding en meer werkuren per week hangen samen met een lagere score op traditionele normen (minder traditionele visie). De laatste correlatie suggereert dat attitudes en gedrag met elkaar overeenkomen, aangezien vrouwen met meer traditionele normen minder werken. Het aanhangen van een religie hangt samen met een hogere score op traditionele normen. Op basis van deze correlaties zullen verschillen in opleidingsniveau, religiositeit en het wel of niet hebben van kinderen ook meegenomen worden in de analyse. Werkuren wordt ondanks de significante correlatie niet meegenomen, omdat de N door deze variabele verlaagd wordt tot 82. Hierdoor wordt veel relevante data uitgesloten van de analyse.

Vervolgens, hebben we voor genderidentificatie, feministische identificatie, traditionele normen en systeemrechtvaardiging een *principal axis factor analyse met promax rotation* uitgevoerd.⁴ Na de factor analyses is voor elke schaal een Cronbach's alpha berekend. Aan de hand hiervan is bepaald of de items in deze schalen daadwerkelijk samenhangen en hetzelfde meten.

De schalen genderidentificatie en feministische identificatie kunnen beschouwd worden als zeer betrouwbaar met een Cronbach's alpha van respectievelijk .87 en .97. Traditionele normen en systeemrechtvaardiging kunnen ook als betrouwbaar beschouwd

⁴ Uit de resultaten van de factor analyse is gebleken dat de schalen voor feministische identificatie en genderidentificatie goed zijn. Voor zowel traditionele normen als systeemrechtvaardigen zagen we dat de items over twee factoren verspreid zijn. We hebben er echter toch voor gekozen om de schalen niet te splitsen.

worden⁵. Zij hebben een Cronbach's alpha van respectievelijk .62 en .69. Voor systeemrechtvaardiging neemt de Cronbach's alpha toe tot .69 wanneer item vier verwijderd wordt. Vanwege de minuscule aarde van de toename is besloten deze item in de schaal te laten.

Voorafgaand aan het uitvoeren van de regressie analyse is gecontroleerd of de manipulatie (in welke conditie de respondenten zijn ingedeeld) invloed heeft gehad op genderidentificatie, feministische identificatie, traditionele normen. Dit was niet het geval. Voor het toetsen van de hypothesen is een hiërarchische lineaire regressie uitgevoerd. Deze zag er als volgt uit:

- Blok 1: hoofdeffecten van kinderen, religiositeit en opleidingsniveau.
- Blok 2: hoofdeffecten van de conditie, genderidentificatie, feministische identificatie, traditionele normen,
- Blok 3⁶: alle mogelijke tweeweg interactie-effecten

De resultaten van de regressie analyse zijn weergegeven in Tabel 3.

⁵ Voor het beoordelen van de betrouwbaarheid van de schalen is een minimum Cronbach's alpha van .6 gehanteerd.

⁶ Alle mogelijke drieweg en vierweg interacties zijn ook getoetst. Deze leverden echter geen significante resultaten op.

Tabel 3. *Lineaire regressie analyse voor systeemrechtvaardiging (N=103)*

	Model 1		Model 2		Model 3	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Kinderen	-.226*	.087	-.206*	.080	-.184*	.079
Religiositeit	.087	.089	-.013	.082	.009	.083
Opleidingsniveau	-.030	.088	.097	.090	.043	.094
Conditie			.040	.076	.004	.074
Genderidentificatie			.176*	.081	.055	.111
Feministische identificatie			-.286**	.079	-.022	.120
Traditionele normen			.252**	.094	.294*	.114
Interacties						
Gender id ⁷ *conditie					.268	.164
Feminisme ⁸ *conditie					-.405*	.169
Feminisme*gender id					.061	.066
Traditionele normen*conditie					-.108	.158
Feminisme*traditionele normen					.205*	.084
Traditionele normen*gender id					-.084	.084
R ²	.066		.292		.375	

* $p < .05$, ** $p < .01$

Uit de resultaten van de regressieanalyse is gebleken dat de modellen een aanzienlijk deel van de variantie in systeemrechtvaardiging verklaren. De verklaarde variantie is gestegen van ongeveer 30 procent in model 2 naar bijna 40 procent in model 3. Geconcludeerd kan worden dat de modellen een sterke voorspellende kracht hebben met betrekking tot systeemrechtvaardiging.

Controle variabelen

Van de controle variabelen is enkel een significant effect gevonden voor het hebben van kinderen. Het hebben van kinderen blijkt een negatieve voorspeller te zijn van systeemrechtvaardiging ($b = -.226$, $p = .011$).

Hoofdeffecten

Uit de regressie analyse blijkt dat de manipulatie van welwillend seksisme geen effect had op systeemrechtvaardiging. Hiermee wordt Hypothese 1 verworpen. Hypothese 2 is wel bevestigd. Feministische identificatie blijkt een significante negatieve voorspeller te zijn van

⁷ Gender id is de afkorting voor genderidentificatie.

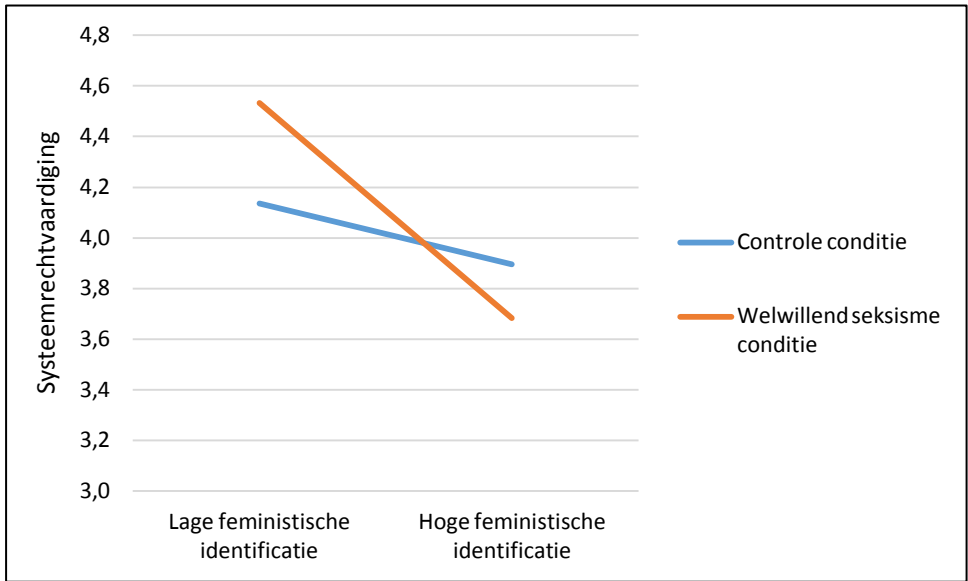
⁸ Feminisme is hier een korte term voor feministische identificatie.

stelsysteemrechtvaardiging ($b = -.286$, $p = .001$). Vrouwen die zich sterker identificeren als feminist zijn ook meer geneigd de gender hiërarchie af te keuren. Daarnaast zijn ook significante hoofdeffecten gevonden van genderidentificatie en traditionele normen. Vrouwen die zich sterker met andere vrouwen identificeren vinden de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen eerlijker ($b = .176$, $p = .033$). Dezelfde relatie is gevonden voor het hebben van meer traditionele normen. Hoe meer traditioneel de normen van vrouwen waren, des te meer zij het huidige systeem rechtvaardigen ($b = .252$, $p = .009$).

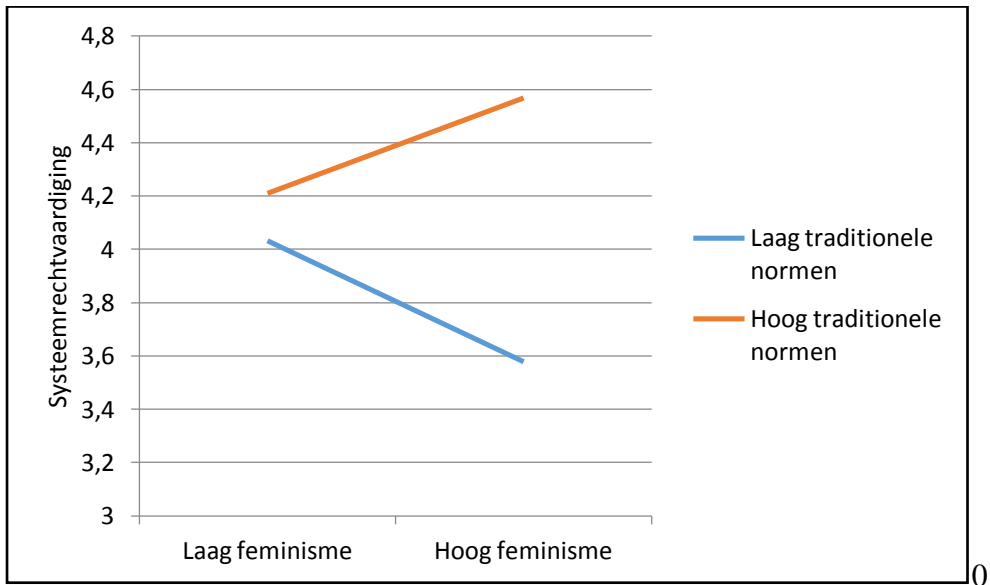
Moderatie effecten

Voor de verwachting dat het effect van de manipulatie van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging sterker is voor vrouwen met een sterke genderidentificatie dan voor vrouwen met een lage genderidentificatie (Hypothese 3) is geen bewijs gevonden. Er is ook geen bewijs gevonden voor de verwachting dat het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging sterker is voor vrouwen met traditionele normen en waarden (Hypothese 4). Er is echter wel bewijs gevonden voor de verwachting dat het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging negatief is voor vrouwen met een sterkere feministische identificatie (Hypothese 5) ($b = -.405$, $p = .019$). Deze interactie is afgebeeld in Figuur 1. Het effect van de blootstelling aan welwillend seksisme werd gemodereerd door feministische identificatie. Vrouwen met een relatief lage feministische identificatie ($M - 1SD$) rapporteren in de welwillend seksisme conditie significant meer systeemrechtvaardiging, terwijl vrouwen met een hoge feministische identificatie het systeem juist minder rechtvaardigen in deze conditie.

Hoewel niet verwacht, is in model 3 een significant interactie effect gevonden van feministische identificatie en traditionele normen ($b = .205$, $p = .016$). Deze interactie is afgebeeld in Figuur 2. Dit effect is onderzocht aan de hand van een *simple slope analyse*. Uit de resultaten blijkt dat onder vrouwen met een hoge feministische identificatie traditionele normen zeer voorspellend zijn voor de mate van systeemrechtvaardiging: hoe sterker de traditionele normen, hoe *meer* systeemrechtvaardiging vrouwen rapporteren ($b = .413$, $p = .001$). Onder vrouwen met een lage feministische identificatie zijn traditionele normen niet gerelateerd aan systeem rechtvaardiging. Anders gezien: onder vrouwen met zeer traditionele normen is feminisme niet gerelateerd aan het rechtvaardigen van het huidige systeem. Maar onder vrouwen met minder traditionele normen zijn feministischere vrouwen juist geneigd het systeem minder te rechtvaardigen ($b = -.228$, $p = .039$).

Figuur 1. Interactie effect van feministische identificatie en conditie op systeemrechtvaardiging.

Figuur 2. Interactie effect van feministische identificatie en traditionele normen op systeemrechtvaardiging.

Conclusie en discussie

Bevindingen

In deze scriptie is het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging nader onderzocht. Hierbij is ook gekeken naar de invloed die genderidentificatie, feministische identificatie en traditionele normen hebben op dit effect. Ondanks het robuuste effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging dat is gevonden in veel studies (Jost & Kay, 2005; Connolly & Heesacker, 2012; Becker & Wright, 2011; Glick & Fiske, 2011), blijkt blootstelling aan welwillend seksisme in dit onderzoek op zich geen invloed te hebben op systeemrechtvaardiging. Dit kan mogelijk verklaard worden door de progressiviteit van de doelgroep. Zoals uit Tabel 1 blijkt zijn de deelnemers vrij progressief. Dit blijkt uit het relatief hoge gemiddelde op feministische identificatie en relatief lage gemiddelde op traditionele normen. Volgens Jost en Kay (2005) leidt blootstelling aan welwillend seksisme tot systeemrechtvaardiging, omdat het genderstereotypen cognitief toegankelijker maakt. Vrouwen die zich echter identificeren als feminist zijn zich al cognitief bewust van deze genderstereotypen, aangezien zij hier juist bewust tegen in opstand komen. Hierdoor heeft blootstelling aan welwillend seksisme geen extra effect op de beslissingen die zij daarna maken. Aangezien de participanten in dit onderzoek zich in hoge mate identificeren als feminist, verklaart dit mogelijk het gebrek aan bewijs voor de invloed van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging.

Deze redenering wordt ondersteund door het gevonden effect van feminisme op systeemrechtvaardiging. Vrouwen die zich sterker identificeren als feminist zijn het überhaupt al niet eens met de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen, maar dit wordt nog sterker als zij met welwillend seksisme worden geconfronteerd. Dit komt overeen met de visie die feministen over het algemeen hebben, waarbij zij genderrollen juist willen herzien en niet rechtvaardigen (Leaper & Arias, 2011). De blootstelling aan welwillend seksisme roept waarschijnlijk weerstand op bij vrouwen die zich identificeren als feminist, waardoor zij nog sterker kenbaar willen maken hoe oneerlijk zij de rolverdelingen tussen mannen en vrouwen vinden.

Verder is gebleken dat vrouwen die meer traditionele normen en waarden het huidige systeem meer rechtvaardigen. Deze vrouwen geven de voorkeur aan een traditionele rolverdeling tussen mannen en vrouwen op het gebied van werk en gezin. Zij zien de huidige rolverdeling waarschijnlijk als eerlijk en rechtvaardig. Logischerwijs vinden zij de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen eerlijker.

Daarnaast blijkt uit de analyse van het interactie effect tussen feministische identificatie en traditionele normen dat voor vrouwen met een hoge feministische identificatie traditionele normen zeer voorspellend zijn voor rechtvaardiging van het systeem en dat voor vrouwen met minder traditionele normen feministische identificatie een sterke voorspeller is voor systeemrechtvaardiging. Deze interactie was niet voorspeld en is ook lastig te verklaren.

De sterkte van de identificatie met het vrouw zijn blijkt gerelateerd te zijn aan een toename in het rechtvaardigen van de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen. Dit effect is gevonden terwijl er gecontroleerd werd voor de effecten van feministische identiteit. Uit de correlaties bleek dat er overlap was tussen de twee concepten. Echter, omdat gecontroleerd is voor feministische identificatie, betreft het effect van genderidentificatie dat deel dat niet samenhangt met feministische identificatie. Aangezien we hier kijken naar het effect van genderidentificatie dat niet gerelateerd is aan feministische identiteit kunnen dit de vrouwen zijn die dus niet voor vrouwen opkomen. Door te onderzoeken wat het effect van genderidentificatie is los van feministische identificatie wordt duidelijk dat genderidentificatie ook negatieve effecten kan hebben voor vrouwen en juist voor een toename in het rechtvaardigen van het huidige systeem kan zorgen.

Een verklaring hiervoor kan te vinden zijn in de Social Identity Theory. Volgens deze theorie heeft iedereen behoefte aan een positieve sociale identiteit. Naarmate een persoon zich sterker identificeert met de eigen groep wordt deze behoefte sterker (Taylor & Moghaddam, 1994). Vrouwen die zich sterk identificeren met het vrouw zijn hebben dus de behoefte om de groep vrouwen op een positieve manier te beoordelen. Door te stellen dat vrouwen evenveel kansen hebben en gelijk zijn aan mannen wordt ontkend dat de vrouw een nadelige positie heeft. Hiermee wordt de negatieve kant aan het vrouw zijn ontkend, zodat een positieve sociale identiteit behouden wordt. Zij herkennen welwillend seksisme helemaal niet en komen hier dus ook niet tegen in opstand.

Tot slot is gevonden dat vrouwen met kinderen minder systeemrechtvaardiging rapporteren dan vrouwen zonder kinderen. Dit is een opmerkelijk, niet verwacht resultaat dat lastig te verklaren is.

Aan de hand van de hierboven besproken bevindingen kan een antwoord geformuleerd worden op de onderzoeksvragen van deze scriptie:

- *In hoeverre zorgt blootstelling aan welwillend seksisme ervoor dat vrouwen het systeem waarin vrouwen ongelijke kansen hebben gaan rechtvaardigen?*

- *Op welke manier beïnvloeden genderidentificatie, feministische identificatie en attitudes ten opzichte van van genderrollen deze relatie?*

Op de eerste onderzoeksvraag kan een kort en helder antwoord geformuleerd worden. Uit de resultaten blijkt dat blootstelling aan welwillend seksisme op zich geen effect heeft op de mate waarin vrouwen het huidige systeem waarin vrouwen ongelijke kansen krijgen rechtvaardigen.

De tweede vraag heeft echter een uitgebreider antwoord nodig. Wanneer gekeken wordt naar de invloed die de bovengenoemde drie moderatoren hebben op de relatie tussen welwillend seksisme kan gesteld worden dat feministische identificatie het meest ertoe doet. Feministische identificatie modereert als enige daadwerkelijk het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging. Wanneer feministische vrouwen blootgesteld worden aan welwillend seksisme zijn zij nog sterker geneigd om het huidige systeem oneerlijk te vinden.

Dit betekent echter niet dat genderidentificatie en attitudes ten opzichte van genderrol er niet toe doen bij het voorspellen van systeemrechtvaardiging. Voor deze twee concepten is namelijk gevonden dat zij op zich de mate van systeemrechtvaardiging van vrouwen voorspellen. Vrouwen die zich sterk identificeren met de groep vrouwen vinden de huidige verhoudingen tussen mannen en vrouwen eerlijker. Hetzelfde geldt voor vrouwen met traditionele normen. Vooral het effect van genderidentificatie is hier interessant. Dit effect is namelijk het deel van genderidentificatie dat niet samenhangt met feminisme. We zien dus dat vrouwen niet altijd opkomen voor de eigen belangen, ook al identificeren zij zich sterk met de eigen groep. Sterke identificatie met de eigen groep hoeft dus niet altijd gepaard te gaan met het opkomen voor de belangen van de eigen groep.

Beperkingen

Het oorspronkelijk doel van deze scriptie was om het effect van de manipulatie van welwillend seksisme op de impliciete gender bias van vrouwen te onderzoeken. Echter, wegens technische beperkingen hebben we in deze scriptie de verzamelde IAT data niet kunnen analyseren. Voor de impliciete gender bias hadden we een positieve relatie met systeemrechtvaardiging verwacht. De verwachting was dat systeemrechtvaardiging de relatie tussen blootstelling aan welwillend seksisme en impliciete gender bias zou mediëren. Dit houdt in dat personen die blootgesteld worden aan welwillend seksisme meer systeemrechtvaardiging rapporteren en daardoor ook meer impliciete gender bias vertonen. Deze relatie werd verwacht anders te zijn voor vrouwen met traditionele normen (positieve

relatie) en voor vrouwen met een feministische (negatieve relatie) genderidentificatie. Toekomstige analyses moeten aan tonen of deze voorspellingen bevestigd kunnen worden.

Bijdragen

Ondanks de bovenstaande beperkingen heeft dit onderzoek een relevante bijdrage kunnen leveren aan het onderzoek naar systeemrechtvaardiging. Het heeft voornamelijk inzicht geboden in de aard van de relatie tussen welwillend seksisme en systeemrechtvaardiging. We zijn er hierdoor achter gekomen wanneer vrouwen wel en niet weerstand kunnen bieden aan het welwillend seksisme. Blootstelling aan welwillend seksisme heeft diverse negatieve gevolgen voor vrouwen. Toch bleek uit eerder onderzoek dat zij dit accepteren, omdat het doet lijken alsof de samenleving op een eerlijke manier gestructureerd is en de rollen tussen mannen en vrouwen eerlijk verdeeld zijn. Door deze systeemrechtvaardiging van vrouwen blijft de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen bestaan en blijven de negatieve gevolgen voor vrouwen bestaan. De huidige studie heeft echter aangetoond dat sommige vrouwen wel degelijk weerstand kunnen bieden aan welwillend seksisme en dus een eerste stap kunnen zetten in het verminderen van de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Hoewel er geen directe relatie is gevonden tussen welwillend seksisme en systeemrechtvaardiging, is in combinatie met feministische identificatie wel een effect gevonden van welwillend seksisme. Dit kan een verklaring bieden voor de verschillende resultaten die onderzoekers hebben gevonden, waarbij het grootste deel van de onderzoekers zagen dat vrouwen weinig weerstand konden bieden aan welwillend seksisme en hierdoor meer systeemrechtvaardiging rapporteerden (Jost & Kay, 2005; Connolly & Heesacker, 2012; Glick & Fiske, 2001), terwijl Ramos et al. (2015) vonden dat vrouwen wel in staat zijn om weerstand te bieden tegen welwillend seksisme. Voor de studies waarin gevonden is dat vrouwen geen weerstand kunnen bieden aan welwillend seksisme kan de verklaring zijn dat deze vrouwen er voornamelijk traditionele normen op na hielden of zich sterker identificeerden met het vrouw zijn of zich minder identificeerden als feminist. Voor de studies die gevonden hebben dat vrouwen wél weerstand kunnen bieden aan welwillend seksisme (zoals in Ramos et al., 2015) kan de verklaring zijn dat deze vrouwen er voornamelijk progressieve normen op na hielden of zich minder identificeerden met het vrouw zijn of zich identificeerden als feminist. Voorgaand onderzoek is voornamelijk gericht op het hoofdeffect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging (Jost & Kay, 2005) en op persoonlijke karakteristieken, zoals etniciteit en inkomen (Jost, Banaji & Nosek, 2004). Deze scriptie heeft aangetoond dat de sterkte van genderidentificatie, feministische identificatie en attitudes ten

opzichte van genderrollen belangrijke factoren zijn om in overweging te nemen wanneer gekeken wordt naar het effect van welwillend seksisme op systeemrechtvaardiging en bij het voorspellen systeemrechtvaardiging op zich.

Vervolgonderzoek

In vervolgonderzoek kan voortgebouwd worden op deze scriptie door te onderzoeken wat het daadwerkelijke effect van welwillend seksisme is op de impliciete gender bias die vrouwen vertonen en hoe genderidentificatie, feministische identificatie, attitudes ten opzichte van genderrollen en systeemrechtvaardiging deze relatie beïnvloedt. In het huidige onderzoek is voornamelijk gekeken naar attitudes op bewust niveau. Door te onderzoeken wat het effect is op de impliciete gender bias van vrouwen kan onderzocht worden of de attitudes op bewust en onbewust niveau overeenkomen. Hierdoor kan duidelijker vastgesteld worden wat de daadwerkelijke mening van vrouwen is betreffende genderrollen.

Verder kunnen toekomstige studies onderzoeken in hoeverre vrouwen die zeggen het systeem oneerlijk te vinden ook daadwerkelijk actie ondernemen om ongelijkheid tussen mannen en vrouwen tegen te gaan. Hierbij kan net als in de studie van Becker en Wright (2011) gekeken worden naar de mate waarin vrouwen mee doen aan demonstraties of petities. In vervolgstudies kan naast het de relatie tussen welwillend seksisme en systeemrechtvaardiging en collectieve actie onderzocht worden hoe genderidentificatie, feministische identificatie en traditionele normen de mate waarin vrouwen actie willen ondernemen om ongelijkheid tussen mannen en vrouwen tegen te gaan beïnvloedt. Hierdoor kan duidelijker worden wanneer vrouwen wel gemotiveerd zijn om actie te ondernemen tegen ongelijkheid en wanneer niet.

Literatuur

- Ayres, M. M., Friedman, C. K., & Leaper, C. (2009). Individual and situational factors related to young women's likelihood of confronting sexism in their everyday lives. *Sex Roles*, 61(7-8), 449-460.
- Banaszak, L. A., & Plutzer, E. (1993). Contextual Determinants of Feminist Attitudes: National and Subnational Influences in Western Europe. *American Political Science Review*, 87, 147-157.
- Barreto, M. & Ellemers, N. (2005). The burden of benevolent sexism: How it contributes to the maintenance of gender inequalities. *European journal of social psychology*, 35, 633-642.
- Becker, J. C., & Wagner, U. (2009). Doing gender differently—The interplay of strength of gender identification and content of gender identity in predicting women's endorsement of sexist beliefs. *European Journal of Social Psychology*, 39(4), 487-508.
- Becker, J. C., & Wright, S. C. (2011). Yet another dark side of chivalry: Benevolent sexism undermines and hostile sexism motivates collective action for social change. *Journal of personality and social psychology*, 101(1), 62.
- Bem, S. L., & Bem, D. J. (1970). Case study of a nonconscious ideology: Training the woman to know her place. In D. J. Bem (Ed.), *Beliefs, attitudes, and human affairs*(pp. 89–99). Belmont: Brooks/Cole
- Connelly, K., & Heesacker, M. (2012). Why is benevolent sexism appealing? Associations with system justification and life satisfaction. *Psychology of Women Quarterly*, 36(4), 432-443.
- Cuddy, A. J., Glick, P., & Beninger, A. (2011). The dynamics of warmth and competence judgments, and their outcomes in organizations. *Research in Organizational Behavior*, 31, 73-98.
- Dardenne, B., Dumont, M., & Bollier, T. (2007). Insidious dangers of benevolent sexism: consequences for women's performance. *Journal of personality and social psychology*, 93(5), 764.
- Deaux, K., Reid, A., Mizrahi, K., & Cotting, D. (1999). Connecting the person to the social: The functions of social identification. In T. R. Tyler, R. M. Kramer, & O. P. John (Eds.), *The psychology of the social self* (pp. 91–113). Mahwah, NJ: Erlbaum
- Demant, F. (2005). Meer inpassing dan aanpassing. Over de culturele integratie van migranten in Nederland en Duitsland. *Migrantenstudies*. 21 (2). 70 - 86.

- Derks, B., van Laar, C. & Ellemers, N. (2009). Working for the self or working for the group: how self-versus group affirmation affects collective behavior in low-status groups. *Journal of personality and social psychology*, 96, 183 – 202.
- Dumont, M., Sarlet, M. & Dardenne, B. (2010). Be too kind to a woman, she'll feel incompetent: Benevolent sexism shifts selfconstrual and autobiographical memories toward incompetence. *Sex Roles*, 62, 545–553.
- Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1984). Gender stereotypes stem from the distribution of women and men into social roles. *Journal of personality and social psychology*, 46, 735.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The ambivalent sexism inventory: differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of personality and social psychology*, 70, 491.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (2001). An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 56(2), 109.
- Jackson, J. W., & Smith, E. R. (1999). Conceptualizing social identity: A new framework and evidence for the impact of different dimensions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25,120–135
- Jost, J. T., & Kay, A. C. (2005). Exposure to benevolent sexism and complementary gender stereotypes: consequences for specific and diffuse forms of system justification. *Journal of personality and social psychology*, 88(3), 498.
- Jost, J. T., Banaji, M. R., & Nosek, B. A. (2004). A decade of system justification theory: Accumulated evidence of conscious and unconscious bolstering of the status quo. *Political psychology*, 25, 881-919.
- Kilianski, S. E., & Rudman, L. A. (1998). Wanting it both ways: Do women approve of benevolent sexism? *Sex Roles*, 39, 333–352.
- Leaper, C. & Arias, D. M. (2011). College women's feminist identity: A multidimensional analysis with implications for coping with sexism. *Sex Roles*, 64, 475-490.
- Ramos, M. R., Barreto, M., Ellemers, N., Moya, M., Ferreira, L., & Calanchini, J. (2015). Exposure to sexism can decrease implicit gender stereotype bias. *European Journal of Social Psychology*.
- Sellers, R. M., Rowley, S. A. J., Chavous, T. M., Shelton, J. N. & Smith, M. A. (1997). Multidimensional inventory of Black identity: A preliminary investigation of reliability and construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 805–815.

- Sibley, C. G., Overall, N. C., & Duckitt, J. (2007). When women become more hostilely sexist toward their gender: The system-justifying effect of benevolent sexism. *Sex roles*, 57(9-10), 743-754.
- Szymanski, D. M. (2004). Relations among dimensions of feminism and internalized heterosexism in lesbians and bisexual women. *Sex Roles*, 51, 145-159.
- Taylor, D. M., & Moghaddam, F. M. (1994). *Theories of intergroup relations: International social psychological perspectives*. Greenwood Publishing Group.
- Worell, J., & Remer, P. (2003). *Feminist perspectives in therapy: Empowering diverse women*. Hoboken, NJ: Wiley
- Zucker, A. N. (2004). Disavowing social identities: What it means when women say, "I'm not a feminist, but...". *Psychology of Women Quarterly*, 28, 423-435.

Bijlage 1: Stellingen manipulatie en metingen

Manipulatie

Experimentele conditie

- Het maakt niet uit hoe welvarend een man is, hij is nooit volledig compleet tenzij hij de liefde van een vrouw voelt.
- Veel vrouwen bezitten een bepaalde mate van puurheid die maar weinig mannen bezitten.
- Vrouwen zouden beschermd en bemind moeten worden door mannen.
- Iedere man verdient een vrouw die hij aanbidt.
- Een goede vrouw verdient het om door haar man op een voetstuk gezet te worden.
- Vrouwen hebben in vergelijking met mannen een superior gevoel voor moraliteit.

Controle conditie

- De wasplant bestaat uit stervormige bloemen die eruit zien alsof ze van was of porselein zijn gemaakt.
- Men denkt dat tulpen oorspronkelijk uit Turkije komen, in Nederland hebben tulpen een speciale betekenis.
- Waterlelies zijn waterplanten die vaak de stroming van het water kunnen afsnijden.
- Madeliefjes kunnen gebruikt worden voor het maken van kamille thee.
- Heidenen aanbaden de pioenrozen en geloofden in de mystiek van pioenrozen op basis van hun kleur.
- De naam van deze bloem is afkomstig van de historische figuur Narcissus.

Metingen

Genderidentificatie

- Ik voel me nauw verbonden met andere vrouwen.
- Ik voel me deel van de groep vrouwen.
- Dat ik een vrouw ben is belangrijk voor mij.
- Ik identificeer mij met andere vrouwen.

Deze zinnen zijn vertaald uit (Derks, Van Laar & Ellemers, 2009).

Feministische identificatie

Introductie:

“We willen nu graag weten in hoeverre u zich identificeert met feministen. Feministen zijn kritisch over de ongelijke verhouding tussen mannen en vrouwen in onze maatschappij en streven verbetering van de positie van vrouwen in onze maatschappij na. Sommige vrouwen identificeren zich sterk met de groep feministen, terwijl anderen hier niet zo veel mee hebben. Wij willen graag weten in hoeverre u zich identificeert met de groep feministen.”

- Ik voel me nauw verbonden met feministen.
- Ik voel me deel van de groep feministen.
- Het is belangrijk voor mij om feministisch te zijn.
- Ik identificeer mij met feministen.

Voor deze schaal zijn de stellingen betreffende genderidentificatie toegepast op feminisme.

Traditionele normen

- Ik blijf liever thuis in plaats van hogerop te komen.
- Ik zou me een dwaas voelen als ik mijn meisjesnaam aan zou houden na het huwelijk.
- Ik zou blijven werken, ook als dit niet nodig is voor financiële redenen.
- Als het mogelijk is zou ik niet werken totdat mijn kinderen naar school gaan.
- Wanneer ik met een man uitga voel ik mij ongemakkelijk als ik moet betalen.
- Het is belangrijker voor mij om de carrière van mijn partner te steunen dan zelf hogerop te komen.
- Ik zou geen huwelijksaanzoek doen aan een man, aangezien dat de taak van mannen is.

Systeemrechtvaardiging

- Over het algemeen zijn de relaties tussen mannen en vrouwen eerlijk.
- De verdeling van arbeid in gezinnen werkt over het algemeen naar behoren.
- Geslachtsrollen zouden radicaal herzien moeten worden.
- Voor vrouwen is Nederland het beste land ter wereld om in te leven.
- Iedereen (zowel mannen als vrouwen) hebben een eerlijke kans op geluk en rijkdom.
- Seksisme in de samenleving wordt elk jaar erger.

- De samenleving zit zo in elkaar dat mannen en vrouwen meestal krijgen wat zij verdienen.